

FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
SVEUČILIŠNA AVENIJA 4, 51 000 RIJEKA
ODSJEK ZA FILOZOFIJU

IMIGRACIJA: RAZLOG ZA OGRANIČENJE

STUDENTI: Loris Derenčinović i Anita Huzjak

AKADEMSKA GODINA: 2019/2020.

NAZIV KOLEGIJA: Filozofija politike

NOSITELJ KOLEGIJA: prof.dr.sc. Elvio Baccarini

SURADNIK NA KOLEGIJU: dr.sc. Nebojša Zelić

Rijeka, lipanj 2020.

Sadržaj

UVOD.....	3
ZATVORENE GRANICE.....	3
EKONOMSKI MIGRANTI.....	8
PRAVA IMIGRANATA	12
ZAKLJUČAK.....	16
LITERATURA.....	17

UVOD

Tema ovoga rada je osvrt na shvaćanja Davida Millera u okviru restrikcije granica država prema imigrantima. Rad obuhvaća analizu argumenata za i protiv otvorenih granica, a jasnije se razrađuju Millerovi argumenti zbog definiranja njegovog stajališta u okviru njegove nacionalističke teorije. U radu se koristimo perspektivama ilegalnih i legalnih imigranata, kao i ekonomskih koji spadaju u posebnu vrstu koju ćemo analizirati kroz rad. Na kraju ćemo spomenuti koja su prava imigranata, odnosno što mogu tražiti od države i gdje bi se trebala postaviti zaštita njihovih prava i do koje mjere.

ZATVORENE GRANICE

Zatvaranje granica od strane država prema ilegalnim imigrantima uzrok je mnogih posljedica za koje se možemo upitati pripadaju li opravdanom ljudskom ponašanju. Iz prakse znamo kako primjerice velik broj Meksikanaca želi ilegalno prijeći u SAD, međutim na tom putu mnogi nažalost umiru. Iako nam se ta slika situacije čini jednostavna; jedna skupina ljudi želi prijeći na neki teritorij ilegalno, to nije uvijek tako. Nasuprot tome, možemo biti sigurni kako ta skupina ljudi sigurno želi prijeći legalno, međutim to im nije omogućeno pa se odlučuju na ilegalne radnje. Slika je naravno puno šira od granice Meksika i SAD-a pa na taj način ovo pitanje predstavlja ozbiljan problem u opravdanju zatvaranja granica.¹

Miller nam svojim stajalištem govori kako nije opravdano da granice uvijek budu zatvorene, međutim on smatra kako svaka država može slobodno odlučivati o tome na koji će način regulirati politiku ulaska u zemlju te da je legitimno da vrši selekciju, odnosno neke imigrante primi, a neke ne. To razmišljanje počiva na definiciji suvereniteta svake države što bi podrazumijevalo da svaka država ima pravo na svoj teritorij te ona svoje pravo na to temelji na svojem legitimitetu. Na taj način ne bi trebalo opravdavati restrikcije granica više nego opravdavamo primjerice određenu valutu ili vojsku neke države.² Njegovo mišljenje spada u manje zastupljenu skupinu filozofa, a također je popularno i izvan akademske zajednice. Takav stav često je prisutan kod bogatih demokratskih država koje imigrante vide kao teret.³

Povezano opravdanje za kontrolu granica uz suverenitet jest teritorijalna jurisdikcija prema kojoj bi država kao legitimni vladar određenog prostora trebala imati pravo dopustiti ili

¹David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 57.-58.

²David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 58.

³Paulina Ochoa Espejo, *Book reviewed: Strangers in Our Midst: The Political Philosophy of Immigration*, 1.-2.

odbiti ulazak stranih građana na njezin teritorij. Država ima to pravo zbog toga što teritorijalna jurisdikcija podrazumijeva da država može donositi i provoditi zakone na svome prostoru, a svaka osoba koja se nalazi na tom prostoru treba poštovati ista. Međutim, problem nastaje kada se dosjetimo da je prostor na planeti ograničen te da teritorijalnom jurisdikcijom država kao institucija brani ostalim potencijalnim institucijama ili pojedincima djelovanje na tom istom prostoru. Dakle, pitanje je tko ima pravo na određeni prostor i na temelju čega?

Da bi država imala pravo na takvu nadležnost, Miller navodi tri uvjeta koja bi trebala biti zadovoljena: prvo, država na tom prostoru treba održavati društveni red i jamčiti ljudska prava. Iako je teško postaviti granicu društvenog reda, možemo se složiti da država zadovoljava taj uvjet ako su njeni građani slobodni od straha od nasilja, kriminala i siromaštva. Drugo, država treba predstavljati stanovnike svojeg teritorija. To se može odvijati kroz oblike demokracije, ali nije nužno, već država može steći legitimitet od naroda ako narod priznaje primjerice njezine tradicionalne vođe (vladajuće obitelji). Treće, stanovnici imaju pravo nastanjivati teritorij na kojem se nalaze, odnosno biti njegovi stanovnici.

Kada se pitamo od kuda ipak dolazi to pravo na posjedovanje određenog teritorija, najčešći odgovor bi bio da pravo na teritorij ima zajednica, tj. skupina ljudi koja se na tom prostoru nalazi i prebiva duže vrijeme, tj. konstantno kroz povijest i na taj način stvara svoj identitet koji postaje legitiman. Shvaćanja su različita pa tako neki smatraju kako pravo na teritorij ima pojedinac, dok neki smatraju kako ima samo skupina. Miller zastupa nacionalističku ideju prema kojoj pravo na teritorij ima skupina koja dijeli zajednička obilježja koja kroz vrijeme postaju vidljiva na materijalan način, ali i na simbolički. Prema tome, ako neka skupina ljudi boravi na nekom prostoru, onda i država koja ih zastupa ima pravo vršiti zakone nad tim prostorom i na taj način biti legitimna, naravno uz uvjete koje navodi Miller.

Jurisdikcija nad nekim teritorijem za sobom povlači dva prava države; pravo na kontrolu i korištenje resursa na tom prostoru te pravo na kontrolu ljudi i dobara koji prolaze kroz nju. Međutim, nije nužno samoevidentno kada kažemo da ta prava može imati svaka država na prostoru nad kojim vlada, već možemo zamisliti situaciju u kojoj neka internacionalna institucija kontrolira korištenje i raspodjelu resursa u svim zemljama. Slično vrijedi i za kontrolu granica; naime, ako napravimo analogiju s javnim parkom, možemo zamisliti situaciju u kojoj u parku vladaju pravila koje donose njegovi upravitelji i čuvari, međutim za donošenje tih pravila nije nužno da uprava kontrolira ulazak i izlazak ljudi iz

parka. Međutim, ono što čini razliku između javnog parka i države je to što bi svaka država trebala jamčiti sigurnost svojem narodu što podrazumijeva znanje o prebivalištima njezinih stanovnika. Ipak, ono što prostornu jurisdikciju neke države čini legitimnom, ako govorimo o demokratskoj državi, jest briga za svoje građane na način da im osigurava ljudska prava poput društvene sigurnost, zapošljavanja, zdravstvene skrbi, obrazovanja, stanovanja i slično, koja prema Milleru trebaju vrijediti i za imigrante.

Još uvijek nismo odgovorili na pitanje treba li država koja vrši teritorijalnu nadležnost nužno kontrolirati ulaske u zemlju? Mogli bismo reći da ne nužno zbog toga što se neka država može odreći svojih resursa, tj. predati ih imigrantima. Miller navodi kako ovdje trebamo uvesti *argument o samoodređenju* pomoću kojega ćemo moći opravdati kontrolu granica od strane države. Pod samoodređenjem on podrazumijeva pravo demokratske zajednice na donošenje širokog spektra političkih odluka sve dok su iste u skladu s ljudskim pravima. U ovome slučaju to znači da bi svaka zajednica trebala imati pravo na odluku o tome tko će ući u prostor pod njezinom jurisdikcijom zbog toga da bi mogla kontrolirati stopu ljudi koji ulaze i ograničiti ih prema nekim karakteristikama imigranata koje se možda ne slažu s karakteristikama te iste zajednice.

Argument koji je iznesen naravno ne izriče zabranu ulaska u zemlju, odnosno nužno zatvaranje granica, već daje pravo državama da odluče koga će i u kojem postotku puštati na svoj prostor i to sve zbog toga da bi osigurala značajan način donošenja odluka od strane naroda, a bez da ugrožava temeljna ljudska prava imigranata. Miller je pri iznošenju tog argumenta vođen mišlju kako prihvaćanje imigranata nužno dovodi do mijenjanja strukture stanovništva na području tradicionalnog života istog. Dakle, ono prema čemu se građani mogu samo-odrediti, odnosno identificirati se s nečime, nužno će biti promijenjeno. Miller smatra da je tome tako zbog toga što imigranti dolaze iz manje ili više drugačije kulture te imaju drugačije svjetonazore, uvjerenja, ponašanja i običaje od lokalne zajednice u koju dolaze.

Ono što samoodređenje prema Milleru povlači jest pravo na odbijanje imigranata, tj. pravo na ograničavanje granica. On to objašnjava s misaonim primjerom u kojem se jedna država želi ujediniti s drugom, pa radi lakšeg shvaćanja možemo navesti povijesni primjer Čehoslovačke ili SFRJ-a. U tom primjeru gdje imamo zahtjev jedne države za spajanje s drugom, druga država ima pravo na odbijanje tog istog zahtjeva.⁴Slično tome, Wellman u

⁴David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 58.- 69.

svome članku navodi Gautierov primjer samoodređenja; "Ja imam pravo odabrati ženu po svom izboru, koja je također izabrala mene, ali nemam pravo izabrati ženu po mom izboru u slučaju da me ona odbija." Temeljem tog primjera može se povući poveznica između prava pojedinca da odbije bračnog partnera i prava države/zajednice da odbije imigrante.⁵ Prema ovom primjeru, ono što nam samoodređenje jamči jest sigurnost građana neke zajednice i određen stupanj kontrole što će se u budućnosti događati s politikom te zajednice. Tako primjerice neka zajednica može planirati izgradnju rezervata za ugrožene životinjske ili biljne vrste, neku važnu infrastrukturu ili slično te se ti planovi na određen način mogu narušiti ako ne bi bilo prava na samoodređenje.⁶ Međutim, glavno pitanje koje trebamo postaviti u ovome trenutku jest da li grupa ljudi, odnosno određena zajednica, ima isto pravo na samoodređenje kao i pojedinac, kao što to prikazuje Gautierov primjer. Neki filozofi, poput Elia Kedouriea, smatraju kako samoodređenje koje pripisujemo grupi ljudi nije dovoljno dobro utemeljeno te se ne može primijeniti kao u situacijama s pojedincima.⁷

Prema navedenom možemo zaključiti kako je kultura glavna značajka koja razlikuje imigrante od neke domaće zajednice. Prema Milleru, ako neka zajednica odobri ulazak imigrantima, ona sama ima pravo na prihvaćanje ili neprihvatanje određenih karakteristika koje imigranti nose sa sobom, međutim ljudska prava, koja čine manjine kojima imigranti pripadaju ravnopravnima većini unutar koje se nalaze, im garantiraju prihvaćanje njihovog tradicionalnog života, barem u određenim okvirima. Taj tradicionalni život koji obuhvaća veliki broj navika također utječe na lokalnu zajednicu na način da domaći stanovnici imaju suženo pravo izbora zbog imigranata koji sada čine dio društvene zajednice. Također, prema Milleru, prihvaćanje većeg broja imigranata dovodi do nedostatka povjerenja lokalnog stanovništva u vlastite institucije, a jednako tako i do slabljenja interpersonalnog povjerenja što se može ogledati u stvaranju urbanih geta i podjele stanovništva prema religioznim ili etničkim skupinama.

Kada pomaknemo spektar problema imigracija na globalnu razinu, onda možemo razmatrati isti problem na području ljudske populacije koja je, prema Milleru, već premašila maksimalan broj ljudi na planeti. Naravno, jasno je da migracije direktno ne utječu na probleme prenapučenosti i globalnog zatopljenja, međutim utječu posredno. Jasno je kako svaka država može regulirati zakone koji potiču smanjenje ili povećanje populacije, ovisno o

⁵ Christopher Heath Wellman, *Immigration and Freedom of Association*, 110.

⁶ David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 63.

⁷ Christopher Heath Wellman, *A Theory of Secession*, 52.

željama iste, međutim ako zamislimo situaciju u kojoj imamo otvorene sve granice, istovremeno bi prestala postojati opcija takvih politika koje bi primjerice ograničavalo nova rođenja zbog prenapučenosti kao što je to primjer u Kini i Indiji. Zanimljiva je i poveznica između veličine obitelji i načina života; naime, većina ljudi imigrira iz siromašnijih u bogate zemlje što dovodi do usvajanja zapadnjačkog načina života koji podrazumijeva manju obitelj (nego što je prosječna u siromašnim zemljama), no s druge strane ta manja obitelj zapadnjačkim će konzumerističkim životom ostaviti isti utisak kao prosječna obitelj u siromašnim zemljama. Ovdje se može postaviti zanimljiva opaska, a to je da li nas ovaj argument obvezuje na mijenjanje ustaljenog "zapadnjačkog" života?

Na Millerova razmišljanja mnogi su odgovarali kritički pa se tako navode glavna dva izazova koja su upitna vezano uz njegovu ponudu opcije politike zatvorenih granica. Prvi je taj kojim se tvrdi kako će zatvorenim granicama nastati homogena društva kakva nisu karakteristična za demokratska uređenja, međutim Miller smatra da je svaka nacija već podijeljena na manje regije te da to ne predstavlja problem zbog toga što suvremena demokracija implicira etnički pluralizam. Drugi izazov preispituje da li imigracije mogu suziti doseg samoodređenja i je li ono važnije od zahtjeva imigranata? Miller na to pitanje odgovara pretpostavkom da će naseljavanje imigranata koji imaju drugačiju kulturu (jezik ili vjera) vjerojatno zatvoriti njihov djelokrug u društvo na način da će se držati odvojeno od lokalnog stanovništva u čiju su zajednicu došli. To je za Millera problematično zbog toga što samoodređenje podrazumijeva zajedničke težnje, ciljeve i vrijednosti određene skupine ljudi što se narušava miješanjem različitih težnji, ciljeva i vrijednosti dolaskom naroda drugačijih kultura. On navodi slikovit primjer kazališnih glumaca: da bi predstava bila uspješna, velik broj ljudi mora dijeliti veoma bliske interese i ciljeve da bi tim djelovao kao cjelina jer u suprotnom izvedba neće biti moguća. Sličan primjer također objašnjava njegovu tvrdnju. Ako promatramo fenomen dekolonizacije primijetiti ćemo kako ljudi uvijek žele biti pod vlasti neke poznate, domaće ili lokalne "ruke", iako nisu sigurni da će ta vlast biti bolja od trenutne kolonijalne. Prema njemu ta je želja plauzibilna zbog toga što određena skupina osjeća pripadnost nekoj zajednici koja se bitno razlikuje od drugih zajednica te ima to pravo, naročito ako to potvrđuju neke povijesne činjenice, primjerice geografska pripadnost narodu. Stoga, kada mjerimo interese sunarodnjaka neke zajednice i interese imigranata, Miller daje prednost pripadnicima iste zajednice, iako to ne isključuje integraciju migranata u situaciji u kojoj oni već čine sastavni dio te zajednice. Iako su neki kritičari smatrali da je zatvaranje granica prisilan čin jer lišava imigrante njihovih želja i mogućnosti, Miller smatra kako to nije

slučaj zbog toga što čak i kada se imigrantima onemogućí ulazak u neku zemlju, oni i dalje imaju svoju zemlju ili neku drugu i prilike u njima. Prema njemu, zemlja koja odbije imigrante ne pokušava diktirati smjer njihovih života, već im samo zatvara jednu mogućnost. To pokušava opravdati primjerima poput slučaja u kojem sprječavamo nasilje nad nekim djetetom ili kada zabranjujemo vožnju svojem pijanom prijatelju. To su situacije u kojima primjenjujemo prisilnu snagu, ali ne možemo reći da se radi o prisili nekoga na nešto, niti te akcije moramo objašnjavati.⁸ Ipak, ako uzmemo Millerovu analogiju s teniskim klubom gdje članovi teniskog kluba imaju pravo odbiti novog člana zbog nekih svojih razloga, taj nam primjer ne prikazuje kako postoji apsolutno pravo odbijanja novih članova, već bi se oni trebali moći prihvatiti u slučaju da nema niti jednog drugog teniskog kluba u krugu od xy kilometara.⁹ Smatramo da ovi Millerovi primjeri jesu plauzibilni, međutim smatramo kako je Millerovo definiranje zatvaranja mogućnosti imigrantima prilikom njihovog odbijanja nedovoljno dobro objašnjeno, odnosno da bi objašnjenje trebalo biti šire zbog toga što takvi slučajevi imigracije ovise o povijesnom vremenu, migrantima i njihovim interesima, političkim situacijama u njihovim i drugim zemljama i drugim brojnim čimbenicima koji mogu primijeniti Millerovu priču.

EKONOMSKI MIGRANTI

Kada promatramo spektar razloga imigracija, uviđamo kako je najčešći taj da ljudi sele u druge zemlje isključivo zbog ekonomski, naravno povoljnijih, razloga. To ne znači da ulaze u zemlje samo iz tih razloga, ali oni ipak ostaju ključni. To potvrđuje i činjenica da ljudi prijelazom iz siromašnijih u bogate zemlje mogu očekivati veću plaću za 4 do 12 puta. Ipak, to nam prema Milleru ne predstavlja nužno problem, već od te situacije mogu imati obostranu korist kako imigranti, tako i države koje ih primaju. To za sobom povlači da bi trebao postojati kriterij prema kojem će se imigranti odobravati, ali jednako tako i neki zakoni koji bi trebali jamčiti sigurnost imigranata i poslodavaca.

Da bi jasnije pratili ta prava imigranata i poslodavaca, nužno je navesti tri općenite vrste prihvata imigranata: prva je trajni i bezuvjetni prihvata gdje imigranti postaju trajni građani neke zemlje. Drugi je uvjetni prihvata u kojem imigrant odlazi na vremenski određen period rada koji se nakon isteka može produžiti te se isti može prijaviti za status trajnog građana neke zemlje nakon određenog vremenskog perioda. Treća je vrsta određenog prihvata

⁸David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 69. - 75.

⁹David Miller, *Immigration, The Case for Limits*, 199. - 201.

gdje se imigranti prihvaćaju na točno određen vremenski rok bez mogućnosti produženja istoga.¹⁰

Neki filozofi, poput Walzera, smatraju kako bi svi trebali imati pravo postati trajni članovi, odnosno građani nekog društva. Walzer zastupa tu ideju na temelju promatranja imigranata koje bi mogli nazvati gastarbajterima, odnosno imigranata koji odlazeu druge zemlje isključivo zbog rada, tj. zarade, a lišeni su mogućnosti postanka legitimnim građanima toga društva zbog uvjeta poslodavaca ili politika zemalja koje iskorištavaju jeftin rad istih imigranata.¹¹ Stoga, takve bi politike trebale jamčiti osnovna ljudska prava među koja spada i pravo na obitelj, iako smo svjedoci da radnici često ne mogu sa sobom uzimati svoje obitelji. Također, sva njihova ostala ljudska prava također moraju biti zadovoljena te se očekuje da će država koja ih prima podmiriti njihova socijalna prava poput troškova zdravstva, školstva, osiguranja i sl. Ipak, problem nastaje kada se sjetimo da se na njih gleda kao na privremene radnike koji će se jednoga dana vratiti u svoju matičnu zemlju gdje oni već imaju ta prava. Ipak, takvi su imigranti oslobođeni nekih prava i obveza poput primjerice vojnog roka u stranoj zemlji ili glasanja u istoj. Zbog toga je za očekivati da privremeni imigranti ne mogu imati ista prava i mogućnosti kao i građani te zemlje te je važno da ta prava budu definirana transparentno; kako imigrantima, tako i lokalnoj domaćoj zajednici.

Možda nam se može činiti kako nejednaka prava imigranata ne mogu biti opravdana, ali valja se sjetiti kako imigranti-radnici odlaze na rad u stranu zemlju pod vlastitim izborom, s time da je nužno da uvjeti u kojima će raditi budu unaprijed poznati. Međutim, imigranti mogu biti oštećeni na način da ih poslodavci iskorištavaju ako nemaju mogućnost mijenjanja posla u istom sektoru na način da ucjenjuju njihove plaće i uvjete za razdoblje u kojem će raditi. Također, ova vrsta imigranata može se naći na udaru domaće zajednice na način da se stvaraju stereotipi zbog toga što ti imigranti često preuzimaju poslove koje lokalno stanovništvo odbija raditi pa zbog toga postaju manje vrijedni u očima ostalih građana što može dovesti i do dugročnih posljedica, primjerice kod imigranata koji žive već duži vremenski rok u nekoj zemlji ili i kod njihovih potomaka.

Zanimljivo je pitanje kriterija prihvata imigranata; znamo da su kroz povijest neke zemlje prihvaćale samo određene imigrante primjerice iz nekih odabranih zemalja. Danas je uvjet većinom radna sposobnost, odnosno vještine za rad kojima potencijalni imigrant

¹⁰David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 94. - 98.

¹¹Michael Walzer, *Spheres of Justice*, 61.

raspoláže. Jasno je da selekcija imigranata ne smije počivati na diskriminaciji na osnovi spola, rase, vjere, jezika, statusa, nacionalne pripadnosti i slično, ali ipak postoje neke situacije, poput fizičkih poslova koje obavljaju muškarci zbog fizičke konstitucije, koje zahtijevaju takvu selekciju. Stoga možemo zaključiti da bi selekcija imigranata trebala isključivati selekciju na osnovi gore navedenih kategorija koje su irelevantne za mogućnost rada. Također, država koja primi jednog imigranta, a odbaci drugog, mora dati jasne razloge zašto je tako postupila.

Država nema pravo koristiti samoproizvoljne metode u odabiru migranata, već razlozi moraju biti takvi da ih sami imigranti mogu prihvatiti. No, do problema dolazi kada država treba primiti imigrante te budući doseljenik ima različita stajališta o tome što je relevantno (npr., pretpostavimo da država odluči primiti samo visokokvalificirane imigrante na osnovu toga što ima veću ekonomsku potrebu; tada bi doseljenik bez odgovarajuće vještine mogao odbiti takvo obrazloženje iz razloga što zaslužuje priliku da poboljša svoje stanje). Dakle, ipak je previše tvrditi da razlozi koje daje država trebaju biti prihvaćeni i od strane samih imigranata. Umjesto toga, relevantan uvjet jest da razlozi koje daje država za svoju selektivnu politiku prijema moraju biti dobri razlozi, koje bi imigranti trebali prihvatiti.¹²

Ono što je temeljno je da obje strane trebaju očekivati da će profitirati iz te situacije. Država koja prihvati imigrante ima određene ciljeve (npr. ekonomski rast), te je to opravdan kriterij koji bi trebao prihvatiti i imigrant.¹³

Pitanja koja se sljedeća otvaraju jesu ona u vezi s izborom na temelju političke ili kulturne pripadnosti. Može li biti opravdano odabrati one koji već imaju takve političke ili kulturne attribute koji će im omogućiti da se lakše uklope u društvo u koje dolaze? Što se tiče političkih razloga, većina komentatora, uključujući J. Carensa, slažu se da države mogu isključiti ljude koji predstavljaju prijetnju nacionalnoj sigurnosti zbog svojih vjerovanja kojih se drže.

U devetom poglavlju svoje knjige „Ethics of Immigration“, Carens navodi koji su kriteriji dopušteni za odabir ili isključenje imigranata. U drugom dijelu poglavlja također navodi moralnu obvezu dopuštanja spajanja obitelji te kako to ograničava državnu diskreciju u pogledu imigracije.¹⁴

¹²David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 99. - 103.

¹³David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 105.

¹⁴Joseph Carens, *Ethics of Immigration*, 173.-179.

Sve države ovise o tome da se njihovi građani pridržavaju svojih zakona, pa tako i uvjerenje u legitimitet države. Ukoliko nekome takvo uvjerenje nedostaje, može i dalje poštivati druge zakone, no, vjerojatno će biti manje pouzdan u izvršavanju svojih dužnosti. Stoga, postoji neki razlog za davanje prednosti opredijeljenim demokratima pri odabiru imigranata.¹⁵

Argument koji se može ponuditi za kulturnu selekciju postavlja drugačija pitanja. Imigranti koji govore drugačiji jezik ili prakticiraju drugačiju religiju mogu predstavljati dvije vrste problema: prvo su troškovi njihovog uključivanja u društvo (npr. troškovi prevođenja), a drugo je pitanje o načinu na koji kultura može stvoriti lom unutar same političke zajednice, što bi dovelo do stvaranja „paralelnog društva“, čiji članovi bi imali vrlo mali kontakt s onima izvan takve zajednice. U tom trenutku, postojeći kulturni karakter države postaje važan te će država koja je multikulturalna puno lakše riješiti takve probleme od onih koje nisu. Svaka država ima pravo odlučiti u kojoj mjeri želi zaštititi svoju nacionalnu kulturu i potaknuti kulturnu raznolikost. Smatram kako to može dovesti do isključenja na nekim osnovama poput rase, religije i slično, no trebala bi se obratiti pozornost da se pritom nitko ne nađe uvrijeđen ili da ne dođe do omalovažavanja, što je danas naročito prisutno u gotovo svim državama.

U svojem djelu „Immigration – The Case for Limits“ iz 2005. godine, Miller navodi kako je problem kulture koji se javlja s imigracijskom politikom jedan dvosmjernan proces. To znači da imigrantima život u lokalnoj kulturi, mijenja njihovu vlastitu kulturu, dok njihova prisutnost mijenja lokalnu kulturu u koju su došli. Cilj bi trebao biti na mijenjanju same kulture, a ne na njezinom uništavanju. Ako pogledamo stanje kroz povijest, lokalna kultura naroda se konstantno mijenja i to nije opravdanje za ograničavanje imigracija.¹⁶

Sljedeći problem koji je vrlo zabrinjavajući jest da su društva koja su mala i siromašna već skloni iskazivanju nedostataka u ljudskih pravima. Primjerice, najhitniji slučajevi su oni koji uključuju liječnike koji odlaze u bogatije države. Tako su neke siromašne države izgubile tri četvrtine svojeg obučenog medicinskog osoblja, što je dovelo do nedostatka zdravstvene pokrivenosti toga područja. Dakle, vidimo da je u takvim slučajevima imigracija štetna za ljudska prava takvih država. Pitanje koje se otvara je jesu li migranti dužni ostati u svojim matičnim zemljama da doprinose tamo. Razlozi su dvostruki, a tiču se njihovog školovanja na javni trošak te obaveza koje imaju prema svim sunarodnjacima. Čini se kako su potencijalni

¹⁵David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 106.

¹⁶David Miller, *Immigration – The Case for Limits*, 199.-200.

iseljenici s potrebnim vještinama pod moralnom obavezom boravka i rada na mjestima gdje su njihove vještine potrebne.¹⁷ Ovim pitanjem bavio se i Kieran Oberman u svojem članku „Poverty and Immigration Policy“ te on tvrdi kako je empirijski efikasna mjera korištenja imigracije za smanjenje siromaštva.. On smatra kako je potrebno provoditi mjere koje neće zahtijevati od siromašnih da iseljavaju kako bi se smanjila stopa siromaštva.

Miller pretpostavlja da nema općeg prava na imigraciju te se trebaju gledati razlozi na kojima se izbor imigranata može pravilno utemeljiti. Dakle, ako netko želi imigrirati, a ima sve uvjete da radi u svojoj matičnoj zemlji, to bi mu trebalo biti onemogućeno. S druge strane, ako se pokaže da u njegovoj zemlji porijekla ne nedostaju njegove vještine, tada ima snažniji razlog za svoju imigraciju. Prema Milleru, samo izbjeglice imaju pravo na migraciju, a ostali mogu imati snažan zahtjev za migriranjem, međutim, država prihvata odlučuje hoće li ih primiti ili ne. Prava zahtijeva politike odabira koje dijele troškove te koriste migracije na način na koji je on najpravedniji, kako za migrante, tako i za državu iz koje iseljava te državu u koju useljava.¹⁸

PRAVA IMIGRANATA

U ovom poglavlju, Miller pozornost preusmjerava na pitanje kako se postupa prema imigrantima nakon što su primljeni u novo društvo i što oni mogu zatražiti od države u koju su doselili. Mora li im država dodijeliti sva prava i mogućnosti kao o ostalim građanima? Treba li im država dopustiti posebne uvjete gdje mogu održavati svoje kulturne i vjerske potrebe? Na koji način mogu dobiti državljanstvo i trebaju li se truditi kulturno integrirati u svoje novo društvo.

Važno je obratiti pozornost na različite kategorije imigranata s obzirom na prava koja bi im se trebala dodijeliti. Razlikujemo one kojima je odobren stalni boravak, one sa uvjetnim prebivalištem i one sa privremenim statusom. Ovdje se dodaje još jedna kategorija, koja je u današnje vrijeme velik problem, a to su oni koji su ušli bez odobrenja s namjerom da ostanu privremeno ili trajno. To su ilegalni imigranti.¹⁹

Ilegalni imigranti u današnje vrijeme otvaraju krajnje napeto političko pitanje. Glavna rasprava se vodi oko pristaša krajnje Desnice, koji smatraju kako je pogrešno da njihova politička

¹⁷David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 107.-110.

¹⁸David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 111.

¹⁹David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 112.-113.

zajednica prizna imigrante koji nisu u skladu s rasnim ili kulturnim stereotipima i onih liberalnih, konzervativnih i socijaldemokratskih političara koji podržavaju imigracijsku politiku, međutim, suzdržani su od preciziranja te opravdanosti. Suzdržani su iz razloga što nije lako iznijeti precizne argumente, a da istovremeno ne stvore negativnu sliku imigranata koji su već primljeni na temelju određenih kriterija.²⁰

Konvencija iz 1951. godine definira izbjeglicu kao osobu koja zbog straha od progona zbog rase, vjere, nacionalnosti i slično, nije u mogućnosti ili ne želi iskoristiti zaštitu svoje zemlje. Andrew Shacknove, jedan od kritičara, dovodi u pitanje ove definiciju. Ono što je najzanimljivije, a veže se upravo uz prethodno poglavlje o ekonomskim imigrantima, jest da on kaže da s obzirom na raznolikost prijetnji (npr. progoni homoseksualaca i slično), zašto inzistirati da se samo izbjeglice progona mogu kvalificirati kao izbjeglice? Pita se što je s ekonomskim izbjeglicama. Međutim, odgovor leži u političkim posljedicama, odnosno, nije isto ako netko želi napredovati u poslu, razvijati i pokazati svoje talente i žrtva nekog progona koja ima hitan zahtjev za prijem u neku državu. Izbjeglice su klasificirane kao takve baš iz razloga što bi ostale države imale razumijevanja prema njima, a opet s druge strane, da se ograniči broj podnositelja zahtjeva za određenim azilom. Prigovor tome može biti da netko nije nužno progan, ali se u svojoj državi nalazi u takvoj situaciji da je prisiljen migrirati da bi preživio.²¹ Oberman u svojem tekstu „Refugees & Economic Migrants“ navodi kako je razlika između izbjeglica i ekonomskih migranata proizvoljna. Iako ekonomski migranti nisu prognani te nemaju prijetnje opasne po život, oni nemaju realnu opciju ostanka u svojoj zemlji.

Imigraciju kao oblik odštete je branio James Souter te se to posebno odnosi na tražitelje azila. Ideja je u tome da ako je država odgovorna za štetu jer je neka osoba pretvorena u izbjeglicu, tada mu duguje odštetu, a često je najprikladnija alternativa traženje azila. Izbjeglice pripadaju u skupinu ljudi kojima je ozbiljno nanesena šteta i ukoliko se pokaže da je njihovu situaciju izazvala država, tada može doći do odštete. Međutim, pitanja koja se otvaraju su različita za svakog pojedinca i vrlo su bitni razlozi koji se navode kao razlog zašto bi neka država trebala odobriti azil. Moramo se zapitati je li uopće prihvrat migranata najbolji oblik

²⁰David Miller, *Immigration – The Case for Limits*, 193.

²¹Stanford Encyclopedia of Philosophy, *Immigration*

lijeka za radnje koje su dovele do toga da ljudi moraju bježati iz svoje matične zemlje. Rješenje problema trebalo bi tražiti u njegovom uzroku i truditi se na uklanjanju istog.²²

Glavnu temu ovog poglavlja zapravo čine tvrdnje koje imigranti iz različitih kategorija mogu podnijeti protiv države kojoj su se pridružili. Ono što bi svaka država trebala omogućiti bilo kojem pojedincu jesu osnovna ljudska prava kako bi vodili minimalno dostojanstveni život. Međutim, liberalne demokracije teže pružiti i više od toga, a to su prava državljanstva.

Nadalje, ono što se moramo zapitati je mogu li migranti zahtijevati zaštitu njihovih ljudskih prava, a uz to, mogu li tražiti da imaju jednak tretman kao i ostali građani te države, odnosno, mogu li zahtijevati uključenje u prakse i politike koje pružaju društvenu pravdu. Odgovor na prvo pitanje je očit, svaka legitimna država mora štiti osnovna ljudska prava. No, što se tiče povremenih migranata, nisu sva prava jasno definirana. Primjerice, država koja smješta određene doseljenike ne mora izravno zaštititi pravo na obiteljski život tako što će dopustiti ulazak obitelji toga doseljenika. Međutim, država bi trebala reagirati na opće postojanje toga prava, na neki drugi način, recimo, da dopusti tim osobama povremeno vraćanje kući kako bi vidjeli svoju obitelj, bez naleta na birokratske prepreke.

Spomenimo još jedan primjer, kada pričamo o političkim pravima, pravu glasa, koje je jedno od značajnih obilježja državljanstva, bilo bi ga neprimjereno dozvoliti imigrantima koji status državljanstva nisu stekli.

Sljedeći vrlo važan problem jest o tome može li se tvrditi da su neregularni imigranti lišeni nekih ili svih prava, tako što su ilegalno prešli granicu. Obranjiva je tvrdnja da ljudska prava mogu biti oduzeta sama po sebi u određenim okolnostima, no je li opravdano u konkretnom primjeru izbjeglica?

Ponašanje izbjeglica se ne može usporediti s osobama koje pokazu nepoštovanje prava drugih. U određenom pogledu, ono je nepravedno, jer na neki način, ilegalnim ulaskom u neku državu oni preskaču sve troškove i birokratske postupke koje prolaze drugi ljudi koji ulaze na legalan način. No, činjenica je da u njihovom slučaju postoje neki oprostajni čimbenici, recimo, teške ekonomske okolnosti u njihovim matičnim zemljama iz koje pokušavaju pobjeći, a opet, njihova prisutnost u nekoj drugoj državi ne prijeti ljudskim

²²David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 114.

pravima ostalih državljana na istom teritoriju. Miller kaže kako njihovo ponašanje treba na neki način nadoknaditi, ali im nikako ne treba oduzeti njihova ljudska prava.²³

Sljedeće pitanje koje se tiče države je kako ona treba uravnotežiti svoju odgovornost zaštite ljudskih prava izbjeglica i svoj legitimni interes da ih istraži kako bi mogla odlučiti hoće li od njih zahtijevati napuštanje zemlje ili dozvolu boravka? Joseph Carens je tvrdio kako bi se trebala stvoriti jedna vrsta zaštite (firewall) i to takva da kontakt s policijom i drugim institucijama koje su odgovorne za zaštitu prava ne dovodi do toga da imigranti mogu upozoriti imigracijske vlasti (primjerice, da bolnica ne prijavi u imigracijski ured neregularnog migranta koji je ranjen i traži pomoć). Prema Carensu, države trebaju i mogu uspostaviti zaštitu između primjene zakona o imigraciji s jedne strane i zaštite općih ljudskih prava s druge strane.²⁴ Ono što je poanta te zaštite je da se treba prihvatiti kao čvrsto načelo da se nikakve informacije koje su prikupili odgovorni za zaštitu općih ljudskih prava ne mogu koristiti u svrhe provođenja imigracije, drugim riječima, trebali bismo jamčiti ljudima da će moći ostvarivati svoja ljudska prava, bez da se izlažu primjeni sile.

Carens smatra da prava izbjeglica nisu dovoljno zaštićena ako ih ljudi nisu voljni uživati zbog straha da bi to moglo dovesti do ispitivanja njihovog migracijskog statusa. Ono što je sigurno točno je da se mnogi neregularni migranti nerado obraćaju policiji kada su žrtve ili bolnici kada su bolesni. Nije sporno da policija i bolničko osoblje treba tretirati sve sa istim poštovanjem i ne diskriminirati. Međutim, nije sporno ni da imigracijske vlasti mogu zakonitim sredstvima prikupiti informacije kako bi se otkrilo tko je nezakonito ušao u zemlju i ako je prikladno, pokrenuti korake za njihovo deportiranje. Pitanje je treba li se postaviti neka vrsta zaštite između tih dviju stvari.

Primjerice, ako se netko tko je umiješan u kriminalne radnje obrati policiji zbog neke druge, nepovezane stvari, ne bismo smatrali krivim da policija poduzme daljnje mjere ako tijekom odgovaranja na zahtjev te osobe izađu na vidjelo dokazi njegove kriminalnosti. U ovom primjeru vidimo da takva zaštita ne bi bila prikladna, jer štiti samo imigranta, ali ne i državu, a činjenica je kako je imigracija dvosmjerna ulica između države i pojedinca.²⁵

S uspostavljanjem zaštite (firewalla) javljaju se brojne poteškoće, recimo, kada govorimo o administrativnim i socijalnim pravima (prava na pristup knjižnicama, bazenima...).

²³David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 116.-117.

²⁴Joseph Carens, *Ethics of Immigration*, 133.

²⁵David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 118.-119.

Preporučuje se da je najbolje da se zaštita postavi negdje između imigracijskih vlasti i drugih javnim tijela, poput policije, zdravstvene službe, itd. Tada nije nepravda ako se neregularni imigranti odluče da sebi ne osiguraju prava u nekoj sporednoj kategoriji u kojoj bi mogli sudjelovati i drugi, zbog straha da će im imigracijski status biti izložen, što ih čini potencijalno podložnima deportaciji. Međutim, ta zaštita bi se trebala primjenjivati samo na interakcije između imigranata i javnih ustanova gdje su u pitanju osnovna ljudska prava, ali, to bi samo pojačalo sumnje onih koji smatraju da je takav prijedlog neizvediv.²⁶

ZAKLJUČAK

U ovom radu prikazali smo Millerove poglede na restrikcije granica država prema imigrantima, status ekonomskih imigranata kao posebne skupine te na posljeticu prava samih imigranata svih kategorija. U prvom djelu rada razjasnili smo Millerovo stajalište vezano uz teritorijalnu jurisdikciju i iznijeli njegova opravdanja za istu. Nadalje, iznijeli smo prava i obveze kako migranata, tako i država koje ih primaju ili odbijaju. Jedan od glavnih argumenata na koji se Miller poziva u obrani ograničenja imigracija predstavili smo kao *argument o samoodređenju*. Što se tiče ekonomskih imigranata, to su uglavnom oni visokokvalificirani radnici koji odlaze raditi u neke druge, bogatije zemlje kako bi do kraja iskoristili svoj potencijal i poboljšali vlastiti život. Problem je da time stavljaju u loš položaj svoju matičnu zemlju, koja ih je školovala, a na kraju ostala bez njih. U ovom slučaju, čini se vrlo kontradiktorno očekivati od neke osobe da ostane u svojoj, primjerice, siromašnoj zemlji gdje nikada neće do kraja razviti svoje potencijale, samo zato jer ima moralne obaveze prema njoj, a opet, s druge strane, pravo je svakog pojedinca da radi gdje želi i živi u državi kojoj želi. Problem koji se javlja s druge strane su ljudi koji čine samo radnu snagu u nekoj drugoj državi, jer tada država u koju dođu raditi zarađuje na njima i ima veliku korist od njih, a s druge strane ih izrabljuje, ponekad do toga da su lišeni osnovnih prava za minimalno dostojan život. Prava imigranata su također jedno široko područje gdje nema konsenzusa, odnosno, postoji jako puno argumenata za i protiv njihove zaštite. Činjenica je da je imigracija jedan dvosmjernan proces od kojega koristi mora imati i država, ali i sam imigrant. Tako da bi bilo nepravdedno od imigranata da traži maksimalnu zaštitu od države, a državi brani da vidi njegov status, ukoliko je u pitanju nešto nepravilno ili kriminalno, na štetu same države. Danas u svijetu izbjeglice, kao posebna kategorija imigranata čine jedan od najvećih problema, no čak i ono što bi možda funkcioniralo u teoriji, ne funkcionira u praksi. Možda je razlog sve veći broj ljudi koji samo žele pobjeći iz svoje neizdržive situacije, no rješenje problema bi se

²⁶David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, 120.

trebalo tražiti u njegovom uzroku, odnosno, što je dovelo do toga, a ne u smišljanju konkretnih rješenja kako pomoći izbjeglicama jer je situacija odavno izvan kontrole za bilo kakva alternativna rješenja.

LITERATURA

- Christopher Heath Wellman, *Immigration and Freedom of Association*, The University of Chicago Press: Chicago, 2008.
- David Miller, *Strangers in Our Mids; the political philosophy of immigration*, Harvard University Press: Cambridge, 2016.
- David Miller, *Immigration, The Case for Limits*, in Cohen& Wellman (eds) *Contemporary Debate sin Applied Ethics*, Blackwell Publishing Ltd., 2005.
- Michael Walzer, *Spheres of Justice: A Defense of Pluralism and Equality*, Basic Books:Oxford, 1983.
- Joseph Carens, *Ethics of Immigration*, New York: Oxford University Press, 2013.
- Paulina Ochoa Espejo, *Book reviewed:Strangers in Our Midst: The Political Philosophy of Immigration by David Miller*, Harvard University Press: Cambridge, 2016
- *Stanford Encyclopedia od Philosophy, Immigration*, 2010.
- Kieran Oberman, *Refugees & Economic Migrants, The Critique*, 2016.
- Kieran Oberman, *Poverty and Immigration Policy*, *American Political Science Review*, 109/2, 2015.